

ثبات روح در دنیا و آخرت

حقیقت انسان همان روح اوست که در طول زندگی دنیا و آخرت تغییر پیدا نمی‌کند؛ اما جسم مرکب و ابزار روح است که هم در دنیا و هم آخرت، همواره در حال تغییر و تحول است؛ از این رو، در قرآن هر جا سخن از روح است می‌فرماید: ما عین آن را به جهان دیگر منتقل می‌کنیم:

﴿وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ﴾^۱

هر انسانی وارد محشر می‌گردد در حالی که همراه او حرکت‌دهنده و گواهی است.

﴿اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنْفُسَ حِينَ مَوْتِهَا﴾^۲

خدا روح مردم را هنگام مرگشان به تمامی بازمی‌ستاند.

خداوند متعال با فوت شدن روح، حقیقت انسان را اخذ می‌کند و مرگ، مفارقت روح اوست از بدن. همان‌گونه که خواب یک مرگ کوتاه است، مرگ یک خواب طولانی است. به همین جهت مستحب است انسان بعد از اینکه از

۱. ق: ۲۱.

۲. زمر: ۴۲.

خواب برخاست، بگوید:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانِي بَعْدَ مَا أَمَاتَنِي؛^۱

سپاس خدایی را که مرا پس از آنکه [به خواب] از دنیا برده بود دوباره زندگی بخشید.

ابن‌ابی‌العوجاء از امام صادق ع درباره آیه شریفه ﴿كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُودُهُمْ بَدَّلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾^۲ سؤال کرد: پوست اول می‌سوزد، چون طعم گناه را چشیده، اما چرا پوست دوم می‌روید؟
حضرت فرمود: پوست واسطه است، عذاب را روح تحمل می‌کند و روح عوض نمی‌شود.

در قرآن هر جا سخن از جسم است، خداوند متعال می‌فرماید: مثل آن را خلق می‌کنیم، زیرا جسم همواره در حال دگرگونی است:

﴿أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ قَادِرٌ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلًا لَا رَيْبَ فِيهِ فَاَبَى الظَّالِمُونَ إِلَّا كُفُورًا﴾^۳

آیا ندانستند که خدایی که آسمانها و زمین را آفریده، تواناست که مانند آنان را بیافریند و [همان خداست که] برایشان زمانی مقرر فرموده که در آن هیچ شکی نیست؟ ولی ستمگران جز انکار [چیزی را] نپذیرفتند.

۱. الکافی: ج ۲، ص ۵۳۹.

۲. نساء: ۵۶.

۳. اسراء: ۹۹.